

8. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Taloudellisen tilanteen kannalta kertomusvuosi oli parempi kuin edellinen vuosi, sillä työttömyys avuntarpeen syynä laski ja oli 1.4 (ed. v. 3.5) %. Kotiavustusta saaneista työttömien osuus oli 2.2%. Työttömyyden tai työriidan takia huoltoapua saaneita perheitä ja yksinäisiä oli yhteensä 322.

Huoltoaputapausten lukumäärä kertomusvuonna oli 22 848. Lasku edellisestä vuodesta oli 5.1%. Huoltoavun kotiavustustapauksia oli eniten maaliskuussa ja vähiten heinäkuussa. Asuntojen vuokrien suuruus oli useissa tapauksissa syynä huoltoavun tarpeeseen, näin oli myös useiden kaupungin uusissa vuokra-asunnoissa asuvien kohdalla.

Huoltoavun vaikutuspiiriin, johon luetaan kotiavustusta ja laitoshoidtoa saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 18 v:n ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna 35 509 henkilöä eli 6.9 (ed. v. 7.1) % henkikirjoitusta väestöstä. Osa sai vain tilapäistä huoltoapua.

Yleisen sosiaaliturvan lisääntyessä on sosiaalihuollon tehtävien painopiste siirtymässä yhä enemmän auttamistoiminnan muille alueille, joista ovat esimerkkeinä palvelutoiminta, sopeuttaminen, kuntouttaminen, neuvonta ja ohjaus. Vuonna 1970 huoltoviraston toimesta aloitettua vanhusten virkistystoimintaa lähinnä vähävaraisille kotonaan asuville vanhuksille kehitettiin ja laajennettiin

sekä jatkettiin yhteistyötä vanhusten virkistystoimintaa harjoittavien järjestöjen kanssa. Virkistystoiminnan kehittämiseksi ja laajentamiseksi antoi mahdollisuuden kertomusvuoden elokuussa avattu toinen vanhusten virkistyskeskus Meilahdessa.

Vanhusten laitospaikoista ja asunnoista oli edelleen suuri puute, vaikka kotihuoltoa pyrittiin edelleen kehittämään. Vuoden lopulla oli vanhusten lukumäärä n. 56 500 eli 11.0% koko väestöstä.

Huoltoapuna hoitoa saaneiden osuus kaikista Koskelan sairaskodissa hoidetuista laski hieman. Hoitovuorokausista oli heidän osuutensa 33.1 (ed. v. 35.6) %.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä huollettujen lukumäärä nousi. Asunnottomien alkoholistien tilapäisoleskelua varten oli edelleen Porkkalankatu (ent. Lauttasarenkatu) 1:ssä ensisuoja, jossa oli ajoittain samanaikaisesti n. 400 miestä.

Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tukiosa- ja asumistukikustannuksia lukuun ottamatta nousivat huoltotoimen bruttomenot edellisestä vuodesta 9.8% eli n. 10.5 mmk ja olivat ne kertomusvuonna 117.2 mmk. Nettomenot olivat 93.6 mmk eli 12.9 mmk ja 16.0% suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritettujen kustannusosuudet olivat tukiosien osalta 23.5 mmk ja asumistukien osalta 5.4 mmk, yhteensä 28.9 mmk eli 19.8% kokonaismenoista.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Eräitä muutoksia henkilökunnassa

Kertomusvuoden aikana huoltovirasto sai oman tutkimusryhmänsä, johon kuuluivat tutkimuspäällikkönä dipl.ins. Paavo Jensen ja erikoistutkijana valtiot.tri Pekka Louhelainen.

Asiamieheksi edellisenä vuonna valittu

varat. Pekka Rantalainen valittiin 16.1. lukien huoltoviraston ensimmäiseksi apulaistohtajaksi ja uudeksi asiamieheksi valittiin 1.5. lukien huoltoviraston vs. apulaisasiamies, varat. Aila Vanttinen.

Sairaskodin johtaja Arvo Paasivuori siirtyi eläkkeelle 1.11. lukien. Uudeksi johtajaksi valittiin huoltoviraston taluspäällikkö Kauko Oittinen.

Huoltovirasto ja laitokset

Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

1. Huoltoavunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	8 841	38.7
» » lapsia huollettavana	60	0.3
» naiset ilman lapsia	8 066	35.3
» » lapsia huollettavana	2 292	10.0
Avioparit ilman lapsia	1 328	5.8
» lapsia huollettavana	2 261	9.9
Yhteensä	22 848	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 4 613; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Yksinäiset miehet	33	10	9	6	1	1	—	—	—	—	60
Yksinäiset naiset (naimattomat, lesket, eronneet, erossa asuvat)	1 222	694	258	89	22	4	1	1	1	—	2 292
Avioparit	746	737	433	233	83	19	5	3	—	2	2 261
Yhteensä	2 001	1 441	700	328	106	24	6	4	1	2	4 613

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 9 072. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaanluettuina oli 35 509, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin henkikirjoitetun väestön keskiväkiluvusta se oli 6.9%. Lisäksi oli lastensuojelulautakunnan huostassa huoltoavustusta saaneiden per-

heiden lapsia yhteensä 663, ko. perheiden lukumäärä oli 433.

Avuntarpeen syy. Pääsystä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invalideetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja niiden osuus oli 54.7%. Vanhuus esiintyi syynä 14.4%:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 14.4%:lla ja työttömyys 1.4%:lla.

8. Huoltotoimi

Kymmenvuotiskautena 1963—1972 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Vanhuus	14.1	14.3	15.3	14.9	14.3	13.7	14.5	16.2	14.7	14.4
Mielisairaus ja vajaamielisyys	12.7	12.3	11.9	11.3	10.1	9.5	9.4	9.6	8.7	5.8
Muu sairaus	47.4	46.9	47.1	44.1	38.0	37.1	39.6	43.6	44.9	48.3
Synnytys	0.8	0.9	0.8	0.7	0.9	0.7	0.7	0.6	0.6	0.8
Invaliditeetti	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8	0.6	0.6
Perhesuhteet	2.4	2.4	2.5	2.7	2.7	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8
Epäsosiaalinen elämäntapa	9.1	10.4	10.3	12.5	12.1	12.0	13.4	13.7	13.5	14.4
Työttömyys	6.7	5.4	4.7	6.0	13.7	15.1	9.9	3.0	3.5	1.4
Muu syy	6.0	6.6	6.6	6.9	7.3	8.3	8.9	9.7	10.7	11.5
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Seuraavassa ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16—17 v	18—19 v	20—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60—64 v	65— v
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	—	51.5
Mielisairaus ja vajaamielisyys	1.5	2.3	3.8	6.3	7.6	10.0	7.6	3.8
Muu sairaus	18.5	24.3	29.3	38.8	55.2	72.1	82.8	43.3
Synnytys	13.8	4.3	2.8	0.6	0.1	—	—	—
Invaliditeetti	—	0.4	0.6	0.7	0.6	1.1	1.0	0.3
Perhesuhteet	3.1	4.7	6.9	5.5	3.2	0.7	0.4	0.1
Epäsosiaalinen elämäntapa	10.8	17.7	28.0	29.9	20.5	8.0	1.6	0.1
Työttömyys	7.7	2.7	2.1	2.1	2.1	1.5	1.4	0.0
Muu syy	44.6	43.6	26.5	16.1	10.7	6.6	5.2	0.9
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyvät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan laitoshoido	1 116	2 754	3 870
» kotiaavustus	8 617	5 312	13 929
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta	2 757	2 292	5 049
Yhteensä	12 490	10 358	22 848

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—17	21	0.2	44	0.4	65	0.3
18—19	251	2.0	263	2.5	514	2.2
20—29	2 689	21.5	1 576	15.2	4 265	18.7
30—39	2 271	18.2	978	9.4	3 249	14.2
40—49	2 633	21.1	943	9.1	3 576	15.7
50—59	1 918	15.3	1 157	11.2	3 075	13.5
60—64	962	7.7	771	7.5	1 733	7.6
65—69	733	5.9	919	8.9	1 652	7.2
70—79	800	6.4	2 195	21.2	2 995	13.1
80—	212	1.7	1 512	14.6	1 724	7.5
Yhteensä	12 490	100.0	10 358	100.0	22 848	100.0

Kansaneläkkeen tukiosaa saivat huoltoavun saajat seuraavasti:

yksinäiset miehet	3 012	
yksinäiset naiset	6 192	
avioparit:		
vain päämies	331	
» puoliso	88	
molemmat	546	965
Yhteensä	10 169	

Kansaneläkkeen tukiosaa saaneita päämiehiä oli siten 10 081 ja tukiosaa saaneita huollettavia yhteensä 10 715, yksinomaan kansaneläkkeen perusosaa sai 180 henkilöä.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen.

2. Laitoshoidto ja vanhusten asuintalot

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsääjistä kertomusvuonna eri laitoksissa 7 950 päämiestä ja 1 282 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 232 (ed. v. 10 340) henkilöä.

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli 1 223 059 (1 541 069), joten henkilöä koh-

den tuli keskim. 132.5 (149.0) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten huollettavat ja huoltopäivät jakautuivat erilaisen laitosten kesken (ns. itsemaksavat ja yksityispaikoilla hoidetut eivät sisälly näihin lukuihin).

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1972

(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja				Huoltopäiviä		
	Päämiehiä			Perheen jäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohti
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä ..	3 140	4 810	7 950	1 282	9 232	1 223 059	132.5
Kaupungin omat laitokset	2 163	3 383	5 546	735	6 281	893 154	142.2
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>597</i>	<i>2 023</i>	<i>2 620</i>	<i>76</i>	<i>2 696</i>	<i>716 307</i>	<i>265.7</i>
Koskelan sairaskoti	194	645	839	33	872	125 294	143.7
Kustaankartanon vanhainkoti ..	186	713	899	15	914	280 154	306.5
Roihuvuoren vanhainkoti	69	206	275	6	281	72 999	259.8
Riistavuoren vanhainkoti	18	166	184	1	185	44 635	241.3
Suursuon vanhainkoti	38	255	293	18	311	89 169	286.7
Kulosaaren ja Hirvihaaran van- hainkodit	78	20	98	2	100	22 804	228.0
Myllypuron sairaskoti	76	209	285	8	293	79 623	271.8
Tervalammen työlaitos	7	—	7	—	7	1 629	232.7
<i>Sairaalat</i>	<i>903</i>	<i>754</i>	<i>1 657</i>	<i>571</i>	<i>2 228</i>	<i>64 746</i>	<i>29.1</i>
Marian sairaala	441	250	691	50	741	16 656	22.5
Kivelän sairaala	197	263	460	66	526	16 438	31.3
Malmin sairaala	105	130	235	35	270	7 038	26.1
Auroran sairaala	151	105	256	422	678	14 783	21.8
Laakson sairaala	62	67	129	11	140	7 993	57.1
Toipumiskoti Ahtela	48	4	52	—	52	1 838	35.3
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairai- den huoltolaitokset</i>	<i>771</i>	<i>698</i>	<i>1 469</i>	<i>105</i>	<i>1 574</i>	<i>112 101</i>	<i>71.2</i>
Nikkilän sairaala	197	302	499	10	509	44 544	87.5
Hesperian sairaala	551	387	938	90	1 028	61 778	60.1
Röykän sairaala	13	13	26	—	26	2 432	93.5
Hesperian sairaalan Haagan osasto	55	23	78	6	84	3 347	39.8
Muiden omistamat laitokset	1 301	1 790	3 091	612	3 703	329 905	89.1
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	<i>70</i>	<i>303</i>	<i>373</i>	<i>15</i>	<i>388</i>	<i>82 549</i>	<i>212.8</i>
Vanhainkodit (yksityiset)	10	164	174	6	180	53 198	295.5
Muiden kuntien vanhain- ja kun- nalliskodit	2	4	6	—	6	1 446	241.0
Lepokodit	46	37	83	3	86	9 764	113.5
Erilaiset invalidikodit	8	11	19	1	20	4 906	245.3
Ensi-Koti	—	50	50	3	53	3 568	67.3
Pelastusarmeijan äitikoti	1	17	18	2	20	1 808	90.4
Emmauskoti	—	19	19	—	19	5 293	278.6
Juutalainen sairaala	3	7	10	—	10	2 566	256.6
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	<i>9</i>	<i>—</i>	<i>9</i>	<i>—</i>	<i>9</i>	<i>545</i>	<i>60.6</i>
Uudenmaan työlaitos	9	—	9	—	9	545	60.6
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	<i>1 203</i>	<i>1 476</i>	<i>2 679</i>	<i>597</i>	<i>3 276</i>	<i>236 768</i>	<i>72.3</i>
Yleiset ja yksityiset sairaalat ..	967	973	1 940	568	2 508	61 054	24.3
Työterveyslaitos	1	2	3	2	5	140	28.0
Tuberkuloosiparantolat	9	4	13	—	13	1 086	83.5
Invalidisairaalat ja hoitolat	10	10	20	2	22	776	35.3
Sairaskodit	149	460	609	18	627	160 279	255.6
Sekalaiset hoitolat ja parantolat (ei sair. luett.)	3	5	8	6	14	1 900	135.7
Sekalaiset hoitolat ja parantolat (sair. luett.)	95	51	146	7	153	11 533	75.4
<i>Mielisairaalat ym.</i>	<i>47</i>	<i>55</i>	<i>102</i>	<i>6</i>	<i>108</i>	<i>10 043</i>	<i>93.0</i>
Kellokosken sairaala	11	17	28	—	28	3 693	131.9
Muut mielisairaalat (paitsi H:gin omat)	36	38	74	6	80	6 350	79.4

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niin ikään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 73.0% kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 58.6% huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoloissa oli 10.0% kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan ja Myllypuron sairaskodeissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Riistavuoren, Suursuon, Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodeissa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin huoltoaputapauksina kaikista laitoshoidosta saaneista 597 miestä ja 2 099 naista eli yhteensä 2 696 eri henkilöä. Edellisenä vuonna oli ko. laitoksissa hoidettujen luku 2 747.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsitävä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoitettu lähinnä muihin tietoihin.

Hoitopaikat 31.12.

sisätautiosasto	725
kirurgian osasto	101
mentaaliosasto	235
Yhteensä	1 061

Lisäksi 25-paikkainen päivähoido-osasto.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 682 henkilöä, joista miehiä 882 ja naisia 2 800. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran, mutta kukin potilas on otettu tähän tilastoon vain yhden kerran.

Huoltoaputapauksina hoidettiin yhteensä 872 eri henkilöä, joista miehiä 194 ja naisia 678. Ns. itsemaksavina hoidettiin 2 439 eri

henkilöä ja yksityispotilaina 371 henkilöä, joista 48 henkilöä hoidettiin myös ns. itsemaksavina.

Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkodeissa ns. itsemaksavina tai lääkäreiden yksityispaikoilla hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

	hoitopäiviä
Huoltoaputapaukset	125 294
Itsemaksavat	244 084
Yksityispaikoilla olleet	9 684
Yhteensä	379 062

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 33.1 (ed. v. 35.6) % ja muiden tapausten osalle 66.9%.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 018 henkilöä ja v:lle 1973 siirtyi 1 029 henkilöä. Sairaskodin työhuoneissa päivisin työkennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa toimi kertomusvuonna edelleen ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi.

Kertomusvuoden aikana otettiin päivähoidon 314 henkilöä, jotka kävivät yht. 5 517 kertaa päivähoito-osastossa. Suurin osa suoritettiin käyntinsä sairaanhoidollisista syistä. Päivähoidossa olleille annettiin fysikaalista hoitoa 1 339 kertaa, toimintaterapiakäyntejä oli 1 916, poliklinikkakäyntejä 466, röntgen-tutkimuksia ja -hoitoja 435 ja laboratorio-käyntejä 611. Päivähoito-osasto oli suljettuna lauantaisin.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä

8. Huoltotoimi

tai saunassa. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvitelyksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiavustusta tai laitoshoidtoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 31 200 157 mk.

Tulot	mk
Poliklinikkatulot	59 622
Ateriamaksut	305 607
Luontoisedut	11 573
Vuokrat	350 558
Muut tulot	467 432
Yhteensä	1 194 792

Vuodeosastojen potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 82.31 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 79.16 mk. Kokonaiskustannukset päivähoiton osalta olivat 36.43 mk hoidettavaa ja päivää kohti. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 3.59 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Poliklinikka. Poliklinikan toiminta kohdistui lähinnä sairaskodin ulkopuolella oleviin potilaisiin. Käyntien lukumäärä oli yhteensä 29 836.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä pidettiin keskusradion välityksellä 72 ja osastoilla 610, ehtoollisjumalanpalveluksia oli 27, joihin osallistui 510 potilasta ja ehtoollista jaettiin yksityisesti 54 potilaalle. Kuorovierailuja oli useita.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. sairaalakirjaston avulla. Kir-

joja lainattiin kirjastosta 15 035 kertaa ja sokeain kirjastosta lainattiin 5 ääninauhaa.

Televisio- ja keskusradio-ohjelmia seurattiin kaikilla osastoilla. Kanttiini toimi entiseen tapaan. Osastoilla järjestettiin teatteriesityksiä ja musiikkitilaisuuksia yhteensä 69 kertaa.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin 54 retkeä, joihin osallistui 580 potilasta. Eläkeläisten päivän viettoon Linnanmäellä osallistui 72 potilasta. Askarruttajan johdolla toimi laitoksessa erilaisia kerhoja, joissa potilailla oli mahdollisuus askarrella, lukea, pelata erilaisia pelejä, kuunnella äänilevyjä yms.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 36 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 441 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskim. 17 huollettavaa.

Toimintaterapiaan osallistui 1 159 eri sairastosastojen ja päivähoito-osaston potilasta. Näitä käyntejä kertyi vuoden aikana yht. 24 662. Taideterapiakerhoon osallistui 104 henkilöä, käyntejä oli 797.

Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä suoritettiin päivittäisten toimintojen harjoittelua pienissä ryhmissä. Tähän toimintaan osallistui 219 potilasta, käyntikertoja oli yhteensä 1 512.

Askartelu- ja kuntouttamistöinä valmistettiin erilaisia kudonta-, virkkaus- ja neuleitä sekä lastu-, rottinki-, mosaiikki- ja emalitöitä. Askartelutöiden myynti tuotti 5 552 mk.

K u s t a a n k a r t a n o n v a n h a i n k o t i

Hoitopaikat 31.12.

laitossairaala	147
vanhainkoti	683
Yhteensä	830

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 196 miestä ja 763 naista eli

yht. 959 potilasta. Heistä oli huoltoaputapa-
uksia 914. Vanhainkodin sairasosastolla oli
34 henkilöä lääkärin yksityispaikoilla ja 11
potilasta oli hoidossa ns. itsemaksavana,
mutta heistä 10 oli osan vuotta myös yksi-
tyispotilaina.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osal-
ta koko vuonna 280 154 eli 306.5 päivää
keskim. huollettavaa kohden. Muiden hen-
kilöiden hoitopäiviä oli yhteensä 2 248. Hoi-
topäivien yhteismäärä oli siten 282 402. Vuo-
delle 1973 siirtyi 744 potilasta.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja
tulot olivat:

Menot yhteensä 10 749 046 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	89 851
Luontoisedut	3 640
Vuokrat	131 818
Muut tulot	156 936
Yhteensä	382 245

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää
kohden oli 38.06 mk. Jos vähennetään edellä
mainitut tulot, saadaan hoitopäivän netto-
kustannukseksi ilman hoitomaksutuloja
36.70 mk. Kustannukset huollettavien ja hen-
kilökunnan ruokailusta ovat henkilöä ja päi-
vää kohden 3.46 mk, mihin eivät sisälly ruoan
valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Pääasiallinen
huomio keskitettiin kertomusvuonna potilai-
den aktivoimiseen. Työkykyiset huollettavat
suorittivat voimiansa mukaan erilaisia ta-
loustehtäviä, korjaustöitä, saunojen lämmit-
tystä sekä sanomalehtien ja huollettavien
oman postin jakelun ym. Askartelutöinä suori-
tettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, muovi-, me-
talli- ja puutöitä, vaatteiden kunnostusta ym.
Valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidet-
tiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia
varten toimi askartelukeskukseen myymälä.
Kokonaismyynti oli 48 930 mk, josta itsenäi-

syyspäivän myyjäisten osuus oli 22 125 mk.
Laitoksen omia tarpeita varten valmistettiin
erilaisia tuotteita 3 307 mk:n arvosta. Kai-
kista vanhuksista osallistui n. 20% askar-
telu- ja työtoimintaan.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 147 lait-
osairaalaapaikalla oli kertomusvuonna 830 po-
tilasta, joiden hoitopäivien määrä oli 54 178.

Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla
käyntien luku 9 641. Laboratoriotutkimuksia
suoritettiin 34 335, lisäksi lähetettiin muualle
tutkittavaksi 5 672 näytettä. Fysikaalisessa
osastossa annettiin hoitoa 18 108 kertaa.
Röntgentutkimuksia suoritettiin 4 401. Ekg-
tutkimuksia oli 1 917. Kuolemantapauksia oli
yht. 97. Vanhainkodin yleisten osastojen van-
husaineuksessa on edelleen tapahtunut sekä
fyysisen että psyykkisen kunnon huonontu-
mista.

Kustaankartanon laitossairaalan toimin-
taa on selostettu tarkemmin Helsingin kau-
pungin tilastotoimiston julkaisemassa ter-
veyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkai-
sussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Van-
hainkodin juhlasalissa pidettiin 56 suomen-
kielistä ja 9 ruotsinkielistä jumalanpalve-
lusta, joista osa oli ehtoollistilaisuuksia. Suu-
rin osa juhlasalissa pidetyistä jumalanpalve-
luksista radioitiin osastoille. Lisäksi oli sairas-
osastolla vuoroviikkoina jumalanpalveluksia
ja sairaalalehtori järjesti useita hartausretkiä
ja sielunhoidollisia keskusteluja. Lisäksi eri-
laiset uskonnolliset seurakuntat ja yhteisöt kävivät
laitoksissa pitämässä hartautstilaisuuksia.

Laitosten kirjastosta lainattiin vuoden ai-
kana 15 993 teosta. Sokeain kirjastosta lai-
nattiin 214 äänikirjaa. Jokaiselle osastolle oli
tilattu päivälehdet, samoin aikakaus- ja viik-
kolehtiä.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille
toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri
järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjel-
malliset vierailut, askartelutuotteiden myy-
jäistilaisuus, 36 elokuvanäytöstä, 31 televi-
siota, keskusradio, kerhotoiminta jne. Van-

8. Huoltotoimi

husten omatoimisesti toimittama »Ilta-rusko«-niminen lehti ilmestyi 5 numerona.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja kevät-syys-kaudella 10 kertaa. Kerhon toiminnassa oli pääpaino vanhusten omatoimisuudella. Juhannusaattona järjesti kerho Kustaankartanon puistoon suuren juhannusjuhlan.

Lisäksi tehtiin retkiä ja vanhuksille järjestettiin kerran viikossa tilaisuus ostosmatkojen tekoon Suursuon ostoskeskukseen.

Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen

Roihuvuoren vanhainkoti on hoivatyypin laitos, jonka alaisena toimivat Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodit.

Hoitopaikat 31.12.

Vanhainkoti

Roihuvuori	216	laitossairaalapaikkaa
Hirvihaara	50	vanhainkotipaikkaa
Kulosaari	20	»

Huollettavat. Roihuvuoren vanhainkodissa hoidettiin huoltoaputapauksina kaikkiaan 281 henkilöä ja Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodeissa 100 henkilöä. Hoitopäiviä oli 95 803 eli keskim. 251.5 päivää huollettavaa kohti. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 72 999 vrk, Hirvihaaran 17 390 ja Kulosaaren 5 414 vrk. Roihuvuoressa oli lisäksi 1 nainen itsemaksavana 366 hoitopäivää.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot jakaantuivat seuraavasti:

Vanhainkoti	Menot mk	Tulot mk
Roihuvuori	4 988 539	191 566
Hirvihaara	486 938	11 488
Kulosaari	264 369	4 023
Yhteensä	5 739 846	207 077

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

	mk
Ateriamaksut	74 815
Luontoisedut	9 420
Vuokrat	52 904
Muut tulot	69 938
Yhteensä	207 077

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 68 mk ja nettokustannus, eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutulota 65.39 mk. Hirvihaaran vanhainkodissa oli bruttokustannus 28 mk ja nettokustannus 27.34 mk. Kulosaaren vanhainkodin bruttokustannus oli 48.83 mk ja nettokustannus 48.09 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 3.55 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikalla käyntien lukumäärä oli kertomusvuonna 1 031. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 9 172. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 680 näytettä. Fysioterapiahoitoa annettiin Roihuvuoressa 5 464 kertaa. Vuoden kuluessa oli eri laitoksissa 116 ryhmävoimistelutilaisuutta, joihin osallistui 1 367 henkilöä.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita lähetettiin 584 kertaa Koskelan sairauskodin poliklinikoille ja toimenpideosastoille ja muille poliklinikoille 107 kertaa hoitoa ja tutkimuksia varten.

Kulosaaren vanhainkodissa lääkäri kävi kolmen viikon välein ja tarvittaessa useaminkin.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkäri kävi laitoksessa 25 kertaa.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia Roihuvuoren vanhainkodin osastoilla pidettiin 251 kertaa (näistä 26 ehtoollistilaisuutta). Lisäksi oli eri seurakuntien

ja uskonnollisten yhdistysten edustajien järjestämiä tilaisuuksia.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa. Roihuvuoren vanhainkodin kirjastosta lainattiin 6 483 teosta. Lisäksi oli sokeita ja heikkonäköisiä varten käytettävissä kaksi nauhuria. Äänikirjoja lainattiin 25.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinia hoiti edelleen Sairaalapalvelu. Useita viihdytystilaisuuksia oli kaikissa laitoksissa. Niitä järjestivät eri seurat ja yhteisöt. Laitoksen puolesta järjestettiin huollettaville 10 retkeä. Teatteriesityksiä oli Roihuvuoren vanhainkodissa 3, Kulosaaren vanhainkodissa 2 ja Hirvihaaran vanhainkodissa 3.

Roihuvuoren vanhainkodin kaikilla osastoilla samoin kuin pienissä vanhainkodeissa oli televisiovastaanottimet.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yht. 115 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 164 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 13 644 mk :aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat erilaisiin talous- ym. töihin, joista heille maksettiin uutteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha, jossa viljeltiin perunaa ja juurikasveja.

Riistavuoren vanhainkoti

Riistavuoren vanhainkodissa on 114 laitossairaala paikkaa, 11-paikkainen vanhainkoti-osasto, päiväkoti, jossa on 40 paikkaa ja 137 yksiota käsittävä vanhusten asuintalo.

Laitossairaala- ja vanhainkotipaikoilla hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 185 eri henkilöä, joista 18 miestä ja 167 naista. Hoitopäiviä oli 44 645 eli 241.3 päivää keskimäärin huollettavaa kohti.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 3 874 618 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	40 881
Luontoisedut	3 269
Vuokrat	235 351
Muut tulot	22 466
Yhteensä	301 967

Menot jakautuivat seuraavasti:

	Menot mk	Bruttokust. hoitopäivää kohti, mk	Nettokust. hoitopäivää kohti, mk
Laitossairaala ja vanhainkoti-osasto	3 334 792	74.70	71.15
Päiväkoti	136 096	18.83	18.83
Vanhusten asuintalo.....	403 730	7.99	5.15
Yhteensä	3 874 618		

Laitossairaalan ja vanhainkoti-osaston poltalamaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 3.33 mk.

Lääkärihoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 534, josta 2 oli päiväkodista ja

896 vanhusten asuintalosta. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 6 904, joista päiväkodin osalle tuli 6 ja asuintalojen 385. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 129 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 199 ja fysioterapiahoitoa annettiin 4 588 kertaa. Potilaita lähetettiin myös Koskelan sairaskodin ym.

8. Huoltotoimi

poliklinikoille ja toimenpideosastoille tarpeen mukaan.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Vanhainkodin sielunhoitotyöstä huolehti sairaaloiden sielunhoidon keskus. Hartaustilaisuuksia oli 260, joista 4 ehtoollistilaisuutta. Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdistysten järjestämiä tilaisuuksia. Kirjastonhoidosta huolehti kaupungin laitoskirjasto, joka oli avoinna 2 kertaa viikossa. Kirjastosta lainattiin 3 649 teosta.

Viihdytystoiminta. Riistavuoren vanhainkodin kanttiin toimi entiseen tapaan. Vanhainkodin henkilökunta, eri järjestöt ja kerhot sekä yksityiset esiintyjät järjestivät vanhuksille viihdytystilaisuuksia, joihin myös vanhusten asuintalon asukkaat olivat tervetulleita. Lisäksi järjestettiin retkiä sekä torimatkoja ja teatterissakäyntejä. Kaikilla osastoilla oli televisiovastaanottimet. Huollettavien käyttöön tilattiin 61 vuosikertaa päivän aikakauslehtiä.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutus-toimintaan osallistui kertomusvuonna 76 huollettavaa, joista 25 päiväosastolta. Askarrutustuotteiden kokonaismyynti oli 12 205 mk. Myyntipäiviä järjestettiin joka kolmas viikko torstaisin. Myyjäiset pidettiin 19.11. Myynti niissä oli 4 294 mk.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi arkisin enintään henkilökunnan yhden työvuoron pituisen ajan. Hoidosta ei peritty korvausta. Päiväkodissa hoidettavat saivat yhden aterian ja kahvitarjoilun päivittäin sekä tilaisuuden kylvemiseen ja saunassa käyntiin. Lisäksi he voivat osallistua askartelu- ja viihdytystoimintaan ja mahdollisuuksien mukaan saada myös laitoksen lääkärin tarpeelliseksi katsomaa fysikaalista ym. hoitoa.

Päiväkodissa kävi yhteensä 53 eri henkilöä, joista 33 miestä ja 20 naista. Vuoden lopussa oli osaston kirjoissa 42 vanhusta. Hoitopäiviä oli vuoden aikana 7 229.

Vanhusten asuintalo. Vuoden lopussa oli asukasmäärä 138 henkilöä (miehiä 12, naisia 126), joista aviopareja 1. Asumispäiviä oli

50 508. Vanhin asukas oli 90-vuotias ja nuorin 56-vuotias.

Sairaanhoito ja muut palvelukset. Vanhainkodin apulaisylilääkäri tarkasti kaikki asuintaloon muuttaneet. Sairaanhoitajat suorittivat 721 kotikäyntiä vanhusten asuntoihin. Suursiivous tehtiin kaikissa asunnoissa 2 kertaa vuodessa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien vanhusten askarrutuksesta. Askarteluun osallistui 19 naista. Askartelurahaa maksettiin 2 478 mk eli keskim. 11 mk askartelijaa kohti kuukaudessa.

Suursuon vanhainkoti

Laitoksessa on 260 laitossairaalapaikkaa ja päiväkoti, jossa on 40 paikkaa.

Laitossairaalassa hoidettiin kertomusvuonna 329 henkilöä, joista 40 miestä ja 289 naista. Näistä oli huoltoaputapauksia 38 miestä ja 273 naista. Hoitopäiviä oli 95 104, joista tuli huoltoaputapausten osalle 89 169 eli 93.8% ja itsemaksavien osalle 5 935 hoitopäivää eli 6.2%.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 7 069 943 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	81 042
Luontoisedut	9 189
Vuokrat	131 578
Muut tulot	75 511
Yhteensä	297 320

Menot ja tulot jakautuivat osastoittain seuraavasti:

	Menot	Tulot
Hoivaosasto	6 895 276	297 320
Päiväkoti	174 667	—
Yhteensä	7 069 943	297 320

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohti oli 72.50 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 69.38 mk.

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin. Kustannukset päiväkodin osalta olivat 19.70 mk hoidettavaa ja päivää kohti.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat 3.39 mk henkilöä ja päivää kohti.

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 146, joista 154 oli päiväkodista. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 11 895 ja muualle tutkittavaksi lähetettiin 2 274 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 428 ja fysioterapiahoidoa annettiin 4 802 kertaa. Kävelyharjoituksia suoritettiin 8 148, joihin osallistui 92 henkilöä. Muiden sairaaloiden poliklinikoille lähetettiin hoitoon ja tutkimuksiin yhteensä 719 potilasta sekä Kustaan-kartanon ja Koskelan röntgenosastoille tutkimuksiin yhteensä 637 potilasta.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Har-
taustilaisuuksia oli 185 ja ehtoollisjumalan-
palveluksia 11. Yhteisiä juhlia oli 8, lisäksi
useat kuorot vierailivat laitoksessa. Henkilö-
kohtaista sielunhoitotyötä tehtiin keskuste-
lujen muodossa. Kirjastosta huolehti kau-
pungin laitoskirjasto. Kirjastonhoitaja kiersi
kerran viikossa kirjavaunun kanssa päivä-
kodissa sekä jokaisella osastolla. Tämän li-
säksi kirjasto oli avoinna kaksi kertaa vii-
kossa. Kirjoja lainattiin 5 362. Sokeain kir-
jastosta lainattiin 182 äänikirjaa. Huollet-
tavien käyttöön tilattiin 96 vuosikertaa päi-
vä- ja aikakauslehtiä.

Viihdytystoiminta. Sairaalapalvelulle vuok-
rattu kanttiini palveli huollettavia entiseen
tapaan. Kaikilla osastoilla oli televisiovas-
taanottimet. Vanhuksille järjestettiin laitok-
sessa musiikki-, teatteri- ja elokuvaesityksiä
sekä ohjelmallisia viihdetilaisuuksia joko
yksityisten, erilaisten yhteisöjen tai henkilö-
kunnan toimeenpanemina. Kesän aikana teh-

tiin retkiä ja vanhusten päivänä käytiin Lin-
nanmäellä.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutus-
toimintaan osallistui kertomusvuonna 90
huollettavaa, hoivaosastoilta 62 ja päiväko-
dista 28. Askarteluvalmisteiden kokonais-
myynti oli 17 987 mk, josta omaan käyttöön
tarkoitettujen valmisteiden osuus 807 mk.
Päiväkodin huollettavat saivat työainekus-
tannusten ja myyntihinnan erotuksen itsel-
leen askartelurahana. Askartelutuotteiden
myynti oli kerran viikossa. Joulun tienoissa
järjestettiin joulumyyjäiset.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi samojen peri-
aatteiden mukaan kuin Riistavuoren päivä-
koti. Päiväkodissa kävi kertomusvuonna
kaikkiaan 58 henkilöä, joista 38 naista ja 20
 miestä. Hoitopäiviä oli 8 865. Suurin osa
päiväkodissa käyneistä oli 70—85-vuotiaita.

Myllypuron sairaskoti

Vuonna 1970 valmistuneessa Myllypuron
sairaskodissa on 220 laitossairaalaapaikkaa.
Kertomusvuonna hoidettiin 293 henkilöä,
joista miehiä 76 ja naisia 217. Hoitopäiviä
oli 79 623 eli keskimäärin 271.8 päivää hen-
kilöä kohden.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot
olivat:

Menot yhteensä 6 024 994 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	56 011
Luontoisedut	5 302
Vuokrat	111 578
Muut tulot	30 528
Yhteensä	203 419

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää
kohden oli 75.67 mk ja nettokustannus eli
laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotet-
tuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti
73.11 mk.

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat 3.52 mk henkilöä ja päivää kohden.

Lääkärinhoito. Sairaskodin lääkäri kävi joka päivä kaikilla osastoilla ja varsinaisen lääkärikerroksen hän teki kerran viikossa. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 431 ja muille poliklinikoille lähetettiin 347. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 15 712 ja muualle tutkittavaksi lähetettiin 2 730 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 675. Röntgentutkimuksia, joista 575 suoritettiin Kustaankartanon vanhainkodissa ja 46 Koskelan sairaskodissa, oli yhteensä 621. Fysikaalista hoitoa annettiin 3 768 kertaa. Tämän lisäksi annettiin liikunnallista kuntoutushoitoa n. 3 972 kertaa. Ryhmävoimistelutilaisuuksia oli 18, joihin osallistui keskim. 4 potilasta kerrallaan.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Merkittävän osan sielunhoitotyöstä muodostivat henkilökohtaiset keskustelut vanhusten kanssa. Hartaustilaisuuksia oli keskusradion välityksellä 22 ja osastoilla 98 sekä 2 ehtoollisjumalanpalvelusta. Kaupunginkirjaston alainen laitoskirjasto oli avoinna neljänä päivänä viikossa ja lisäksi kirjastonhoitaja kiersi kirjastovaunun kanssa kerran viikossa kaikilla osastoilla. Kirjastosta lainattiin kertomusvuonna 5 862 teosta. Huollettavien käyttöön tilattiin 51 vuosikertaa päivä- ja aikakauslehtiä.

Viihdytystoiminta. Sairaskodin kanttiini oli edelleen vuokrattuna Uudenmaan Sairaanhoidajayhdistyksen Sairaalapalvelulle. Viihdytystilaisuuksista mainittakoon 5 teatteriesitystä sairaskodissa, 5 elokuvaesitystä sekä 22 retkeä. Tämän lisäksi järjestettiin laitoksessa erilaisia viihdetilaisuuksia sekä oman henkilökunnan että ulkopuolisten toimesta.

Toimintaterapia. Toimintaterapiaan osallistui kertomusvuonna 85 potilasta. Askar-telutuotteiden myynnistä saatiin 10 412 mk.

Myllypuron vanhusten asuintalo

Myllypuron vanhusten asuintalossa on 136 yksiötä. Talossa asui kertomusvuonna kaikkiaan 152 henkilöä, näistä miehiä 14 ja naisia 138. Kertomusvuoden lopussa oli asukkaita 142. Asumispäiviä oli 51 896. Vanhin asukas oli 88-vuotias.

Asuintalon menot olivat 435 746 mk ja tulot 151 542 mk. Huoltopäiväkustannus asukasta ja päivää kohti bruttomenojen mukaan oli 8.40 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon asukkailla ei ollut omaa lääkäriä, vaan he kävivät terveyskeskus- ja yksityislääkäreiden vastaanotoilla ja lisäksi kaupungin poliklinikoilla. Kiireellisissä sairaustapauksissa pyydettiin asukkaan luo päivystävä lääkäri. Näitä käyntejä oli 22. Kaupungin terveydenhoitaja teki kotikäyntejä 20 asukkaan luo, 31 asukasta oli yhteensä 36 kertaa sairaalahoidossa kaupungin eri sairaaloissa. Sairaalapäiviä oli 898. Helsingin kotiaputoimiston kautta saatiin kotiapua 31 asukkaalle.

Kotikäyntejä vanhusten luo tehtiin kaikkiaan 2 404, joista suurimman osan teki asuintalon hoitaja apulaisineen. Muita palveluksia tehtiin 2 335, joista mainittakoon ostospalvelu, lääkkeitten nouto apteekista, maksujen hoito, eläkkeitten nosto ja puhelinpalvelu.

Askarrutus. Työtuvat huolehtivat asukkaiden askarrutuksesta siten, että työtupien askarruttaja kävi asuintalossa askarruttamassa vanhuksia. Tähän osallistui 23 naista. Työtuvat maksoivat askarrutukseen osallistuneille työainekustannusten ja myyntihinnan erotuksen askarrutusrahana. Tätä rahaa maksettiin kertomusvuonna 4 040 mk ja sen suuruus vaihteli 4—152 mk :aan kuukaudessa osallistujaa kohti. Asukkaat ottivat myös osaa tehtäväluontoiseen askarrutukseen, johon kuului erilaisia asuintalon toimintaan liittyviä tehtäviä. Tehtäväpalveluun osallistui 11 henkilöä (4 miestä ja 7 naista), heidän

yhteisesti saamansa askarrutusraha oli kertomusvuonna 2 955 mk.

Viihdytystoiminta. Asuintalon asukkailla oli kertomusvuonna mahdollisuus osallistua 61 erilaiseen viihdytystilaisuuteen. Näitä tilaisuuksia järjesti mm. Myllypuron sairaskodin henkilökunta, joka myöskin piti asukkaille toiminta- ja luentotunteja 16 kertaa. Tämän lisäksi ovat asukkaat saaneet vapaa- ja alennuslippuja teatteriin, elokuviin, oopperaan yms. Asuintalo järjesti 2 autoretkeä.

Pihlajamäen asuintalo

Pihlajamäen asuintalossa on 248 yksiötä. Kertomusvuonna asui asuintalossa kaikkiaan 344 vanhusta, joista 83 miestä ja 261 naista. Vuodelle 1973 siirtyi 314 asukasta. Asumispäiviä oli 114 450. Talon vanhin asukas oli 89-vuotias ja nuorin 57-vuotias.

Asuintalon menot olivat 914 958 mk ja tulot 466 219 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 7.99 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon kerhosiivessä sijaitseva Pihlajamäen terveysasema, joka muutti 14.12. Pihlajistoon. Asuintalosta käytiin terveyskeskuslääkärien vastaanotoilla ja lisäksi kaupungin sairaaloiden poliklinikoilla. Terveyskeskuslääkäri tai päivystävä lääkäri suoritti 98 käyntiä kiireellisissä sairaustapauksissa. Terveystalonhoitaja kävi 40 henkilön luona ja henkilökunta teki kotikäyntejä sairaustapauksissa. Sairaalahoitossa oli 78 henkilöä yhteensä 101 kertaa, sairaalassaolopäiviä oli 3 064. Kotikäyntejä asuintalon puolesta tehtiin 5 073 ja muita palveluksia mm. lääkkeitten noutoa, maksu- ja puhelinpalvelua yms. 645 kertaa. Helsingin kotiapu-toimiston kautta saatiin kotiapua 80 asukkaalle.

Kuntovoimistelukertoja oli 209, niihin osallistui 52 asukasta yhteensä 1 599 kertaa.

Askarrutus. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien askarrutuksesta siten, että työtupien askarruttaja kävi asuintalossa viitenä päivänä viikossa. Askarrutukseen osal-

listui 40 henkilöä, 37 naista ja 3 miestä. Askarrutusrahana maksettiin esineen myyntihinnan ja työtarpeitten hinnan välinen erotus. Tätä rahaa maksettiin yhteensä 4 777 mk. Asukkaat ottivat myöskin osaa tehtäväluntoiseen askarrutukseen, joka käsittää erilaisia talon toimintaan liittyviä tehtäviä. Tähän osallistui 5 henkilöä, joille maksettiin askarrutusrahaa kertomusvuonna yhteensä 2 068 mk.

Viihdytystoiminta. Kerhotoimintaa varten saatiin lisätilaa terveyskeskuksen käytöstä vapautuneesta huonetilasta. Malmin seurakunnan työntekijät pitivät asukkaille Kul-taisen Iän kerhoa kerran viikossa. Markuksen seurakunta järjesti ruotsinkielisille asukkaille kerhotoimintaa samoin kerran viikossa. Pukimäki—Pihlajamäki Eläkkeensaajat-yhdistys järjesti kerhotoimintaa joka toinen viikko. Asuintalon järjestämänä toimivat musiikki- ja keskustelukerhot. Asuintalon toimesta järjestettiin lisäksi 4 teatteriesitystä sekä erilaisia viihdytystilaisuuksia. Asuintalon asukkaat saivat alennus- ja vapaalippuja elokuva-, teatteri-, ooppera- ja konserttiesityksiin. Lisäksi tehtiin retkiä.

Pukimäen asuintalo

Pukimäen asuintalon A-talossa on 117 yksiötä, jotka on tarkoitettu yksinäisille vanhuksille. C-talossa on kaksi yksiötä, jotka ovat toimistona, toinen 1.5. lukien, jolloin terveydenhoitovirasto ei enää tarvinnut ko. tilaa lastenneuvolan käyttöön. Kertomusvuonna asuintalossa asui 127 henkilöä, joista 117 naista ja 10 miestä. Vuoden lopussa talossa asui 118 henkilöä. Asumispäiviä oli 43 071. Vanhin asukas oli 86-vuotias ja nuorin 60-vuotias.

Asuintalon menot olivat 516 567 mk ja tulot 213 458 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 11.99 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon asukkaat kävivät terveyskeskuslääkäreiden vastaanotoilla ja

kaupungin sairaaloiden poliklinikoilla. Kiireellisissä sairaustapauksissa kävi terveyskeskus- tai päivystävä lääkäri potilaan luona 14 kertaa. Sairaalahoidossa oli 29 henkilöä yhteensä 44 kertaa. Terveystenhoitaja kävi 9 henkilön luona. Helsingin Kotiaputoimiston kautta sai kotiapua 17 henkilöä ja kaupungin kodinhoitajat kävivät 6 henkilön luona. Asuintalon henkilökunnan tekemiä kotikäyntejä oli 2 351 ja muita palveluja 200.

Askarrutus. Huoltolautakunnan työtuvat huolehtivat asukkaiden askarrutuksesta kahdena päivänä viikossa. Askarrutukseen osallistui 18 naista ja he saivat askarrutusrahaa 2 614 mk. Tehtäväluontoiseen askarrutukseen osallistuneet 14 henkilöä saivat yhteensä 1 598 mk.

Viihdytystoiminta. Kerhohuoneessa oli keran viikossa Malmin seurakunnan järjestämä hartaustilaisuus. Pukimäen Eläkeläiset -yhdistyksen kerho sekä asuintalon asukkaiden oma laulukerho ja 6.10. lukien myös Malmin seurakunnan työntekijöiden ohjaama »Kultaisen iän kerho» kokoontuivat samoin keran viikossa. Asukkaat saivat myös vapaa-ajan alennuslippuja teatteri- ja elokuvaesityksiin sekä konsertteihin. Lisäksi tehtiin retkiä ja järjestettiin 8 muuta virkistystilaisuutta.

Laajasalon asuintalo

Laajasalon vanhusten asuintalossa, joka valmistui v:n 1971 lopulla, on 236 yksiotä. Ensimmäiset asukkaat muuttivat asuintaloon joulukuussa 1971 ja kaikki yksiot olivat asutuina 14.2.1972 mennessä. Kertomusvuonna asui talossa 274 henkilöä, joista naisia 223 ja miehiä 51. Vuoden lopulla oli asukkaita 257. Asumispäiviä oli 93 040. Talon vanhin asukas oli 96-vuotias ja nuorin 59-vuotias.

Asuintalon menot olivat 439 247 mk ja tulot 434 506 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 4.72 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon asukkaat kävivät

terveyskeskus- ja yksityislääkäreiden vastaanotoilla ja kaupungin sairaaloiden poliklinikoilla. Kiireelliset sairaustapaukset lähetettiin suoraan sairaaloiden päivystyspoliklinikoille tai pyydettiin päivystävä lääkäri asukkaan luokse. Päivystävän lääkärin kotikäyntejä oli 13. Kotisairaanhoitaja kävi 10 asukkaan luona ja kaupungin kodinhoitotoimiston kautta saatiin kodinhoitoapua 18 asukkaalle. Sairaalahoidossa oli 38 henkilöä 61 kertaa ja sairaalassaolopäiviä oli 1 472. Ajalla 1.6.—31.12. oli henkilökunnan tekemiä kotikäyntejä 1 118 ja muita palveluja 51.

Askarrutus. Askarrutus alkoi työtupien toimesta 6.3.1972. Työtupien askarruttaja kävi asuintalossa viitenä päivänä viikossa. Askarrutukseen osallistuneet 43 henkilöä, 39 naista ja 4 miestä, saivat askarrutusrahaa yhteensä 4 590 mk.

Viihdytystoiminta. Kerhohuoneessa oli 19.4. alkaen joka toinen viikko Roihuvuoren seurakunnan järjestämä hartaustilaisuus sekä Laajasalon Eläkeläiset -yhdistyksen 30.5. lukien samoin joka toinen viikko järjestämää kerhotoimintaa. Lisäksi järjestettiin asuintalon ja eri vierailijoiden toimesta useita viihdytys- ym. tilaisuuksia. Asukkaat saivat myös vapaalippuja teatterinäytöksiin ja konsertteihin. Lääkintävoimistelijan ohjaama ryhmävoimistelu alkoi asuintalossa 5.10. Voimisteluun osallistui 48 asukasta 15—20 hengen ryhmissä yhteensä 28 kertaa.

Tervalammen työlaitos

Tervalammen työlaitoksessa on 180 paikkaa, joista 78 huoltola- ja 102 työlaitospaikkaa.

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa oli vuoden aikana yht. 1 514 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa, karkumatalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 7 henkilöä. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 4.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla oli kirjoissa vuoden aikana huoltolaosastossa 1 165 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 235.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli kirjoissa 342 miestä. Näistä oli laitoksessa kertomusvuoden aikana olleita yhteensä 157 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 204.

Hoitopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 61 251. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä	
	v. 1972	v. 1971
Huoltoapulain nojalla hoidetut	1 629	1 113
PAV-lain nojalla hoidetut	51 336	45 382
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	8 286	10 840
Yhteensä	61 251	57 335

Hoitopäivien luku nousi edellisestä vuodesta 3 916:lla.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 1 527 093 mk ja bruttotulot 1 081 631 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 62 839 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 24.93 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 7.27 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 8.30 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 32 847 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat

korvausvelvollisia, kaikkiaan 30 838 mk:n arvosta. Huollettaville järjestettiin mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen työterapiaa.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla oli huollettavien käyntien luku 1 642. Lisäksi oli sairaanhoitajien vastaanottoja kolme kertaa päivässä, jolloin suoritettiin hoitoja ja jaettiin lääkkeitä. Laboratoriokokeita tehtiin 750. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla 952 käyntiä. Hammaslääkärissä kävi 491 henkilöä. Laitoksen sairasosastolla hoidettiin 95 potilasta, joiden hoitopäivien lukumäärä oli 542. Sairaalahoittoon lähetettiin 32 henkilöä.

Henkinen huolto. Ryhmäterapiatilaisuuksia järjestettiin sairaanhoitajien ja sosiaali-ohjaajan toimesta 1—2 iltana viikossa, lisäksi oli yksilöterapiaa. AA-kerho kokoontui edelleen laitoksessa ja Helsingin sekä Vihdin AA-kerhoista oli useita vierailuja.

Huollettavat harrastivat vapaa-aikanaan urheilua kuten lento- ja jalkapalloa sekä kesällä myös kalastusta.

Viihderyhmä järjesti useita tilaisuuksia pääasiassa omin voimin, mutta mukana oli myös ulkopuolisia esiintyjiä. Näihin tilaisuuksiin kutsuttiin vieraiksi potilaita Hesperian sairaalan avo-osastolta, Veikkolan parantolasta, Helsingin sairaanhoito-opiston apuhoitajaopistolta sekä Varttuneet r.y.:stä.

Kansan Raittiusapu ry järjesti raittiusviikolla raittiusjuhlan. Lisäksi eri seurakunnat ja uskonnolliset yhdistykset järjestivät hartaustilaisuuksia ja kuorovierailuja laitoksessa 3—5 kertaa kuukaudessa. Kouluteatteri esitti laitoksessa näytelmän »Markkinamatka».

Huollettavien käytössä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

3. Irtolaishuolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 326 eri henkilöä, joista 213 (ed. v. 296) miestä ja 113 (167) naista. Keskeinen vaikutus irtolaishuollon kohteeksi tulleiden määrän supistumiseen edellisvuoteen verrattuna on ilmeisesti ollut 1.9.1971 voimaan tulleella lailla irtolaislain muuttamisesta. Uudistuksella lievennettiin lain mukaisia seuraamuksia, joista pakkotyö kokonaan poistettiin.

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 126 (147).

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä. Myös taulukkoliitteissä on numerotietoja.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, joka on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	24	11.3	30	26.6	54	16.6
Työn vieroksuminen	124	58.2	37	32.7	161	49.4
Kerjuu	10	4.7	4	3.5	14	4.3
Ammattihaureus	—	—	21	18.6	21	6.4
Muu peruste ¹⁾	55	25.8	21	18.6	76	23.3
Yhteensä	213	100.0	113	100.0	326	100.0

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Naispuolisista uusista irtolaisista joutui huoltoon 41.0% kuljeksivan elämän, 38.5% työn vieroksumisen ja 10.3% ammattihau-reuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	56	26.3	28	24.8	84	25.8
Kotikuntaan lähettäminen	2	0.9	3	2.6	5	1.5
Irtolaisvalvonta	86	40.4	27	23.9	113	34.7
Työlaitos	32	15.0	21	18.6	53	16.2
Jälkivalvonta	37	17.4	34	30.1	71	21.8
Yhteensä	213	100.0	113	100.0	326	100.0

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 1.6%, jäi varoitusasteelle 60.3%, valvonta-asteelle 25.4%, työlaitoksessa oli 8.7% ja jälkivalvonnassa 4.0%.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitok-

sessä oli kaikkiaan 6 855, joista 3 618 miesten ja 3 237 naisten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	166	77.9	72	63.7	238	73.0
Naimisissa	17	8.0	29	25.7	46	14.1
Leskiä	1	0.5	—	—	1	0.3
Eronneita	29	13.6	12	10.6	41	12.6
Yhteensä	213	100.0	113	100.0	326	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 ¹⁾	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Yht.
	%	%	%	%	%	%
Miehiä	7.5	33.8	26.8	25.3	6.6	100.0
Naisia	15.9	43.4	14.2	20.3	6.2	100.0

¹⁾ Irtolaiskäsittelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 182 eli 55.8% kaikista, mie-

histä erikseen 142 eli 66.7%. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 64.3%.

4. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Huollettujen lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 797 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut	3 372	220	3 592
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut	185	20	205
Yhteensä	3 557	240	3 797

Vuosi	Varsinaisena väärinkäyttäjänä	Nuorena väärinkäyttäjänä	Yhteensä
1965	3 795	1 149	4 944
1966	4 242	1 273	5 515
1967	4 439	1 472	5 911
1968	3 725	1 175	4 900
1969	2 750	625	3 375
1970	2 843	708	3 551
1971	3 425	222 ¹⁾	3 647
1972	3 592	205 ²⁾	3 797

¹⁾ Lisäksi 1 290 epävirallista neuvontatapausta.

²⁾ Lisäksi 575 epävirallista neuvontatapausta.

PAV-lain mukaisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjätapauksina on viime vuosina huollettu eri henkilöitä seuraavasti:

Edellä esitetyt luvut kuvaavat PAV-huollossa olleiden henkilöiden lukumäärää. Luvut eivät siis ilmaise alkoholin yms. väärinkäyttäjien määrää.

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

8. Huoltotoimi

Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 3 592. Kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 609 miestä ja 145 naista eli yhteensä 2 754 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan vasta kertomusvuonna huoltotoi-

menpiteiden kohteiksi joutui 763 (ed. v. 753) miestä ja 75 (56) naista eli kaikkiaan 838 (809) henkilöä.

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat varsinaiset väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	17	0.5	—	—	17	0.5
Rattijuoppous	3	0.1	—	—	3	0.1
Häiriö tai pahennus	758	22.5	54	24.5	812	22.6
Päihtymystapaukset	464	13.8	44	20.0	508	14.1
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	11	0.3	3	1.3	14	0.4
Ansioyön laiminlyönti	11	0.3	1	0.5	12	0.3
Rasitus	9	0.3	2	0.9	11	0.3
Huoltoavun tarve	1	0.0	1	0.5	2	0.1
Vapaaehtoisuus	2 098	62.2	115	52.3	2 213	61.6
Yhteensä	3 372	100.0	220	100.0	3 592	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toi-

menpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	290	8.6	18	8.1	308	8.6
Valvonta	401	11.9	45	20.5	446	12.4
Huoltola (päättös)	73	2.2	2	0.9	75	2.1
Huoltola (täytöntönpantu)	846	25.1	61	27.7	907	25.3
Sairaala- tai muu laitoshoido	871	25.8	78	35.5	949	26.4
Jälkivalvonta	173	5.1	15	6.8	188	5.2
Hoitokodit	718	21.3	1	0.5	719	20.0
Yhteensä	3 372	100.0	220	100.0	3 592	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle 24.6%, valvontaan 11.1%, täytöntöön pannussa huoltolahoidossa oli 22.7%, sairaala-

tai muussa laitoshoidossa 20.6% ja hoitokotihoidossa 20.3%.

Siviilisääty. Siviilisäädyn mukaan ryhmityivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 679	49.8	63	28.6	1 742	48.5
Naimisissa	982	29.1	84	38.2	1 066	29.7
Leskiä	49	1.5	15	6.8	64	1.8
Eronneita	655	19.4	57	25.9	712	19.8
Tuntematon	7	0.2	1	0.5	8	0.2
Yhteensä	3 372	100.0	220	100.0	3 592	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olleista varsinaisista väärinkäyttäjistä olivat:

	—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v—	Kaikkiaan
Luku	113	613	819	1 132	915	3 592
%	3.1	17.1	22.8	31.5	25.5	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjii 39, joista 14 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 25—49-vuotiaita. Morfiinin yms. käyttäjiä oli 3, muun lääkeaineen käyttäjiä 7 ja 29 käytti alkoholin lisäksi lääkeainetta.

Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 205 henkilöstä oli 185 miestä ja 20 naista. Heistä oli 35 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 170.

Huoltotoimenpiteet, siviilisääty. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittäytyvät ko. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	182	98.4	18	90.0	200	97.6
Valvonta	3	1.6	2	10.0	5	2.4
Yhteensä	185	100.0	20	100.0	205	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 16 naista ja 154 miestä, sovellettiin 16 naiseen sekä 153

mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja 1 mieheen valvontaa.

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	180	97.3	18	90.0	198	96.6
Naimisissa	4	2.2	2	10.0	6	2.9
Leskiä	—	—	—	—	—	—
Eronneita	1	0.5	—	—	1	0.5
Yhteensä	185	100.0	20	100.0	205	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	121	84	205
%	59.0	41.0	100.0

Uusista tapauksista 18—20 -vuotiaiden osuus oli 68.8%.

Asunnottomien alkoholistien huolto. Helsingissä oli kertomusvuonna asunnottomien henkilöiden tilapäismajoitukseen käytettävissä n. 4 000 miesten ja n. 400 naisten asuntola- ja yömajapaikkaa. Talvella majoitustilanne oli ajoittain vaikea. Kaikki on kuitenkin voitu majoittaa. Usean talven ajan on asunnottomia auttanut majoituspaikan saannissa Majoituskeskus-niminen elin. Se on toiminut huoltoviraston asunnottomien huoltotoimiston suojissa iltaisin ja sitä ovat yhteistoiminnassa ylläpitäneet huoltovirasto ja majoitustoiminnan harjoittajat. Raittiissa vaiheessa olleet alkoholistit ovat käyttäneet runsaasti majoituskeskuksen palveluksia.

Niitä asunnottomia alkoholisteja varten, jotka ovat olleet juopottelukierteessä tai muutoin sellaisessa tilassa, ettei heitä ole otettu tavallisiin asuntoloihin, on kertomusvuonna toiminut edelleen v. 1967 avattu Suoja-Pirtti r.y:n hallinnassa oleva mies-alkoholistien ensisuoja. Sinne majoitettiin päivittäin kylmänä vuodenaikana 270—410 miestä ja kesällä 65—200 miestä. Talviaikana saapui näistä miehistä päihtyneenä ensisuojaan päivittäin 50—160 miestä, minkä vuoksi heidät ohjattiin ensisuojaan erillisiin selviämistiloihin. Kaikkiaan asunnottomia alkoholisteja otettiin ensisuojaan 1.11.1971—31.10.1972 välisenä aikana 2 609 eri miestä, joista korvikepäihteiä käyttäneiksi havaittiin 2 019 miestä. Yleisimmät väärinkäytetyt korvikepäihtet olivat kertomusvuoden alkupuolella taloussprii T ja kertomusvuoden lopulla useat eri kasvovesilajikkeet. Korvikepäihtetien käyttäjistä monet joutuivat kertomusvuoden aikana turvautumaan ensisuojaan useita kertoja.

PAVI-huoltotoimisto ohjasi suojan toimintaa PAVI-toimiston huoltotarkastajan valvontakäynnin ja sosiaalityöntekijän suojassa työskentelyn avulla. Tarvittaessa ohjattiin henkilö PAVI-toimistoon saamaan tarvittavaa huoltoa.

Pysyväisluonteinen naisten ensisuoja, joka avattiin 29.4.1970, jatkoi kertomusvuonna toimintaansa Pakilan kaupunginosassa Osuuskunnantie 14:ssä.

Naisten ensisuojan kanssa samanaikaisesti avattu naisalkoholistien hoitokoti toimi vastaavasti koko kertomusvuoden ajan. Ensisuoja ja hoitokoti sijaitsivat samassa rakennuksessa. Ensisuojassa on tiloja 20 naiselle, hoitokodissa on 18 paikkaa. Molemmat hoitopisteet olivat edelleen Kovaosaisten Ystävät -yhdistyksen hallinnassa. Ensisuojan ja hoitokodin toimintaa ohjasi PAVI-huoltotoimiston huoltotarkastaja, jolla oli kolmena päivänä viikossa ensisuojassa asiakasvastaanotto.

Naisten ensisuoja tarjoaa autettavilleen täysihoidon, hoitokodin asukkaille on tarvittaessa järjestetty ateriointi kodissa. Ensisuojan toimintaperiaatteet vastaavat miesten ensisuojassa sovellettuja. Suojan yhteistoimintaelimet ovat samat kuin miesten ensisuojalla, samoin yhteistoiminta jäljempänä selostetun etsintähuollon työryhmän kanssa. Monet ensisuojaan otetut voitiin edelleen siirtää hoitokotiin.

Naisten ensisuojaan on auttamisjaksona 1.11.1971—31.10.1972 otettu 82 naista, hoitokotiin vastaavasti 36 naista (näihin eivät sisälly ensisuojasta hoitokotiin otetut).

Etsintätoiminta. Kertomusvuonna jatkettiin joulukuussa 1969 käynnistettyä etsintätoimintaa asunnottomien alkoholistien keskuudessa. Keväällä saatiin käyttöön entisen heikkokuntoisen auton tilalle uusi Ford Transit -merkkinen auto, jolla PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijä on päivittäin liikkunut eri puolilla kaupunkia ko. alkoholistien oleskelupaikoilla. Aika-ajoin maastokäynneillä on ollut mukana toimistosta toi-

nen kenttätöntekijä ja tarvittaessa poliisilaitoksen huolto-osaston toimihenkilö. Auttamisen kohteeksi on tullut vapaaehtoisesti hoitoa haluavia, avun tarpeessa olevia henkilöitä. Etsintätoiminnan yhteistyöpesteinä ovat PAVI-huoltotoimiston ohella edelleen olleet lähinnä miesten ja naisten ensisuojat, kaupungin sairaaloiden poliklinikat ja desinfiointilaitos.

Maastossa etsintätoiminta kohdistui ensisijaisesti niin kehnokuntoisiin alkoholisteihin, että heitä ei tilansa ja tapojensa vuoksi otettu yleisiin asuntoloihin ja julkisiin liikennevälineisiin. Maastossa tavatuista haastateltiin kertomusvuonna 820 tällaista henkilöä, joista naisia oli 31. Miehistä tuotiin huoltoon 213 ja sairaalaan 172. Naisten vastaavat luvut olivat 6 ja 4.

Taloussprii T:n myynti lopetettiin kesällä 1972. Sen jälkeen maastossa oleskelevien asunnottomien alkoholistien yleiskunto ja liikkuvuus on kohentunut. Monet näistä ulkosalla oleskelevista ovat sittemmin oma-toimisesti tulleet huoltoon ja sairaalaan saatuaan siihen etsintäautolla kulkevalta sosiaalityöntekijältä kehoituksen. Etsintätoiminta asunnottomien keskuudessa kehittyi kertomusvuoden aikana entistä laajemmin liikkuvaksi ja huoltoontulovirikkeitä antavaksi. Etsintätoimintaa on mahdollisuuksien mukaan harjoitettu myös kiireelliseksi ilmoitetuissa PAV-perhehuoltoon kuuluneissa tapauksissa.

Vapaaehtoisesti hoitoon pyrkivien yksilö- ja ryhmäterapia. PAVI-huoltotoimiston käytössä oli edelleen Hämeentie 54 -talon alakerroksesta vuokrattu 158 m² käsittävä huoneisto päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien varten.

Kerhon toiminta on vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilö- ja ryhmätyötä hoitoon haakeutuvien vapauttamiseksi päihteiden väärinkäytöstä.

Kerhohuoneisto pidettiin avoinna kaikkina päivinä, myös sunnuntaisin klo 9—22 välisenä aikana. Aukioloaikana huoneistoon oli

vapaa pääsy jokaisella hoitoa hakevalla, päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä kärsivällä henkilöllä.

Huoneisto oli kertomusvuoden aukiolojaksojen kestäessä PAVI-huoltotoimiston käytössä jokaisena arkipäivänä klo 9—10.30 ja 12.30—17 sekä arki-iltoina paitsi lauantaisin klo 19—22. Huoneistossa oli valvojana vuorotellen kaksi PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijää, jotka päiväsaikaan huolehtivat huoneistoon saapuvien henkilöiden yksilöhoidosta ja iltaisin PAVI-toimiston ja Toukolan hoitokodin tarpeita palvelevasta ryhmätoiminnasta.

Huoneisto oli myös Helsingin AA-kerhon käytössä kaikkina viikon päivinä. Huoltovirasto huolehti huoneistonvuokran, puhelinkulujen ja sähkönkulutuksesta aiheutuvien menojen maksamisesta sekä polttopuuja vesikustannuksista.

Kertomusvuoden aikana pidettiin kerhotoiloissa yhteensä 392 kokousta, joista 180 PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijäin valvomana. Kokouksiin osallistuneiden lukumäärä oli n. 9 000 eli keskimäärin 23 henkilöä kokousta kohti. Kerholla käyntien määrä oli 28 412. Sosiaalityöntekijät suorittivat 2 552 henkilökohtaista keskustelua apua hakemaan tulleiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien asioiden hoitamiseksi. Samalla he avustivat asiakkaita asunnon ja työpaikan hankkimisessa.

Kerhon sosiaalityöntekijät osallistuivat lisäksi kesä-, heinä- ja elokuussa Helsingin AA-kerhon kesäleiritoimintaan. Kyseistä kerhoiluun liittyvää virkistys- ja katkaisuhoitotoimintaa harjoitettiin Villingin lähellä Pikku Villasaaressa. Saarikäyntejä oli 1 507. Myös alkoholistien perheet osallistuivat leirintään.

Kerhotoiminnasta kertomusvuoden aikana saadut kokemukset olivat myönteisiä.

Tämä toimintamuoto liittyi tuloksellisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kuntouttamiseen vapaaehtoisen avohuollon linjalla.

Nuorten henkilöiden AA-kerhotoiminta. AA-nuorisoryhmä »Hagiksen Nuoret» jatkoi toimintaansa Helsingin kaupungin nuorisotoimiston PAVI-toimistolle luovuttamassa huoneistossa Hakaniemen kerhokeskuksessa, Siltaasaarekatu 12. Kerhoiltoja pidettiin kolmena iltana viikossa (maanantai, keskiviikko ja perjantai klo 18—22). Osa ryhmätoiminnasta, keskiviikkoiset kokoukset, siirrettiin 20.9.1972 lukien Hämeentien 54:n kerhohuoneiston tiloihin. AA-nuorisoryhmä »Toive» jatkoi toimintaansa lauantaisin klo 18—21 Toinen linja 8:ssa, samoin AA-nuorisoryhmä »Risteys», joka kokoontui lauantaisin klo 18—22 Kunnalliskodintie 6 C-talon kerhotoiloissa ja AA-nuorisoryhmä »Siili» Seurakunnan työkeskuksessa Siilitie 4, maanantaisin klo 18—22.

Kerhotoimintaan osallistuneet olivat yleensä 17—26 -vuotiaita. Kerhotoiminnassa pidettiin yhteensä 164 ryhmäkokousta, joihin osallistui 2 606 henkilöä. Näitä ryhmäkokouksia samoin kuin kesäretkeilyjä ohjasivat PAVI-huoltotoimiston osa-aikapalkkaamat sosiaalityöntekijät. Kesän aikana tekivät nuorisoryhmät 8 viikonloppuretkettä Vuorilahden kesäkotiin. Retkipäiviä kertyi 12 ja retkiin osallistui 345 kerholaista tai heidän omaistaan.

Nuorten AA-kerhotoiminta tarjoaa nuorille vapaaehtoisuuteen perustuvan ja oma-kohtaiseen sekä keskinäiseen auttamiseen pyrkivän hoitomuodon, joka täydentää lakisääteistä PAV-huoltotyötä erityisesti vaikeasti yhteiskuntaan sopeutuvien nuorten parissa.

5. Toukolan hoitokoti

Toukolan 22-paikkainen hoitokoti, joka perustettiin v. 1963, jatkoi toimintaansa entiseen tapaan.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 112 miestä. Vuoden aikana voitiin ottaa hoitokotiin vain 90 uutta asukasta. Hoitovuorokausien luku oli 8 243, joista itsemaksavien hoitovuorokausia 6 297 ja huoltolautakunnan maksamia 1 946. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 19.15 mk ja nettokustannukset 7.98 mk.

Menot ja tulot. Hoitokodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 157 876 mk.

Tulot	mk
Hoitomaksut:	
Itsemaksavat	56 674
Huoltolautakunta	16 601
Henkilökunnan ruokailu	2 103
Vuokrat	870
Valtionapu	15 000
Muut tulot	828
Yhteensä	92 076

Nettomenot olivat 65 800 mk.

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli 31.12. seuraava:

Kodista poistui kuntoutuneina	32
Sairaalaan toimitettiin	6
Lyhytaikaisia asukkeja	30
Järjestyssääntöjen rikkomisen takia poistettiin	21
Kuolleita	1
V:lle 1973 jäi hoitokotiin	22
Yhteensä	112

Hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 87 ryhmäkokousta, joista 14 oli asukkaiden ja henkilökunnan yhteistä neuvottelukokousta. Kokouksiin osallistui yhteensä 2 310 henkilöä. Asukkaiden kanssa käytiin 1 116 henkilökohtaista keskustelua. Varsinainen AA-ryhmä on toiminut hoitokodissa joka maanantai. Lisäksi 13.7.1972 alkaen on torstai-iltaisain kokoontunut terapiaryhmä. Useimmat hoitokodista poistuneet osallistuivat myöhemminkin ryhmätoimintaan eri AA-ryhmissä.

Mainittakoon vielä, että hoitokodin asukkaat maksoivat kodissa ollessaan perheiden elatusmaksuja, sakkoja ja muita velkoja veronpidätysten lisäksi.

6. Sosiaalilääkärin toiminta

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärintlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista sekä huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaalilääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin sosiaalilääkärin toimesta 1 646 (ed. v. 1 529)

huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 2 206 (2 004). Uusia huollettavia oli 566 (494).

Kirjoitettujen lääkärintlausuntojen ja todistusten luku oli 2 065, poliklinista ensiapua annettiin 1 070 kertaa, muihin poliklinikoihin, sairaaloihin yms. lähetettiin 51 huollettavaa. Sosiaalilääkäri antoi myös neuvontaa ja ohjausta huollettaville ja heidän omaisilleen sekä osallistui henkilökunnan työpaikkakoulutukseen ja yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

7. Juopumuspidätykset

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 16 857 eri henkilöä, joista miehiä 15 536 ja naisia 1 321. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 449 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 5 130 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 60 213. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 3.6 ja naisten osalta 2.8. Eniten pidätyksiä sattui maaliskuu-, vähiten toukokuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekiste-

röity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä 6 939, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjänä rekisteröityjä 903 sekä irtolaisina 886.

Juopumuspidätykset jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Pidätyksiä oli Helsingissä yht. 59 841, joista 2 919 muualla asuvien pidätyksiä. Helsinkiläisten pidätyksiä oli yhteensä 60 213, joista 3 291 tapahtui Helsingin ulkopuolella.

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu taulukko-osastossa.

8. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä tai yksinäisiä henkilöitä.

tammikuu ..	1 708	heinäkuu	1 379
helmikuu	1 808	elokuu	1 599
maaliskuu ..	1 648	syyskuu	1 814
huhtikuu	1 690	lokakuu	1 868
toukokuu	1 888	marraskuu ..	1 983
kesäkuu	1 663	joulukuu	1 885

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 7 589, joista yksinäisiä vanhuksia 3 505. Toimistoon tehtiin 11 990 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi, mutta huomattava osa pyynnöistä jouduttiin hylkäämään työvoimapulan vuoksi.

Kodinhoitajat suorittivat kaikkiaan 44 678 työpäivää ja kotiaavustajat 7 476 työpäivää. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteen-

sä 139 227 mk. Kodinhoitajia oli kertomusvuonna kaikkiaan 215, joista johtavia kodinhoitajia 7, kotiaavustajia 34 ja jalkojen hoitajia 4.

Kotipalveluautotoiminta aloitettiin kertomusvuonna 28.2., jolloin kodinhoitotoimisto sai käyttöönsä kotipalveluauton. Kotipalveluauton avulla pyritään mm. helpottamaan niiden vanhusten ja muiden erityistä huolenpitoa tarvitsevien henkilöiden avunsaantia, jotka asuvat yleisen liikenteen kannalta katsoen hankalapääsyisillä alueilla ja jonne muuten on vaikeata saada järjestetyksi riittävässä määrin kodinhoitoapua.

Kotipalveluautona toimiva henkilöpakettiauto on varustettu tarkoituksenmukaisilla siivous- ja puhdistusvälineillä.

Michityksenä autossa on 2 kodinhoitajaa ja 2 kotiaavustajaa. Tämä henkilökunta työskentelee työkohteissa pareittain tai yksinään riippuen tehtävien laadusta. Suoritettavat tehtävät ovat normaaleja kodinhoitajien ja kotiaavustajien tehtäviä.

9. Opintojen tukeminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha, sotilasavustus, kotiuttamisraha, vanhusten asumistuki ja vanhusten virkistystoiminta

Ammattiopintojen avustuslain mukaisesti laadittiin valtion opintotukikeskukselle esityksiä apurahojen myöntämiseksi vähävaraisille opiskelijoille ja annettiin näihin liittyviä lausuntoja 1.7. saakka, jolloin voimaan astunut opintotukilaki kumosi ammattiopintojen avustuslain. Uuden opintotukilain mukaisesti välitettiin opintoraha- sekä opintolainan valtioneuvoston- ja korkotukihakemuksia valtion opintotukikeskukselle.

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 108 opiskelijaa. Heille valtion varoista maksettujen apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 17 360 mk. Lisäksi suoritettiin kaupungin varoista 98 600 mk yhteensä 512 helsinkiläiselle opiskelijalle, joiden valtiolta saama tuki oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 1 568 invalidia. Lääkintähuoltoa sai 1 018 invalidia sairaalahoitona jälkihoitoineen ja muuta kuntouttamishoitoa, tekojäseniä, tukisidoksia, invalidipyöriä, kuulolaitteita yms. apuneuvoja sekä lääkitähuollon saamiseksi tarpeellisten matkojen kustannuksia. Lääkintähuoltomenojen kokonaismäärä oli 377 503 mk.

Koulutusmenoja maksettiin 53 invalidille yhteensä 72 943 mk. Työvälineiden ja raaka-aineiden hankintaan, oman yrityksen perustamiseen taikka työmatkoilla välttämättömän auton rahoittamiseen sai taloudellista tukea 24 invalidia, joille maksettiin avustuksina ja lainoina yht. 29 631 mk.

Invalidirahan saajia oli kertomusvuoden lopussa 2 366, joista sokeita tai heikkonäköisiä oli 314.

Työhuoltoon varatusta määrärahasta maksettiin 22 invalidille yhteensä 8 083 mk avustuksena apuvälineiden hankintaan, elinkeinoapuna yms.

Sokeiden asumistukea maksettiin 7 varattomalle tai vähävaraiselle sokealle yht. 9298 mk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 11 sotaorvolle kaikkiaan 5 960 mk.

Työhuoltotoimisto antoi kaikkiaan 6 293 lausuntoa tai esitystä.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 268 henkilölle yht. 205 071 mk. Tuberkuloositopilaita oli 232 ja reumaatikkoja 36. Toipilasrahaa maksettiin varattomalle toipilaille 290 mk kuukaudessa, vähävaraiselle 205 mk kuukaudessa ja tyydyttävässä taloudellisessa asemassa olevalle 105 mk kuukaudessa. Toipilasraha maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta. Poikkeustapauksissa voidaan toipilasrahaa vielä antaa lisää kolmelta kuukaodelta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla 571 tapauksessa kaikkiaan 1 085 637 mk.

Vuonna 1971 voimaan tulleen kotiuttamisrahain mukaan voidaan vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle suorittaa eräin edellytyksin valtion varoista kotiuttamisrahaa. Kertomusvuonna maksettiin kotiuttamisrahaa 85 henkilölle yhteensä 12 750 mk.

Vanhusten väliaikaista asumistukea maksettiin v:n 1969 loppuun saakka. Vuoden 1970 alusta lukien tuli voimaan laki kansaneläkkeisiin liitetystä asumistuesta. Samasta ajankohdasta lukien maksettiin vanhusten väliaikaisen asumistuen lisää eräin edellytyksin niille henkilöille, jotka joulukuussa 1969 olivat saaneet vanhusten väliaikaista asumistukea ja joiden kansaneläkelaitokselta saama asumistuki oli pienempi kuin vanhusten väliaikainen asumistuki oli ollut tai joiden anomuksen kansaneläkelaitos oli kokonaan hylännyt. Vanhusten väliaikaisen asu-

mistuen lisää maksettiin kertomusvuonna 72 (ed. v. 386) vanhukselle tai vanhuspariskunnalle yhteensä 16 158 mk. Asumistuen lisän saajista oli yksinäisiä naisia 45, yksinäisiä miehiä 5 ja aviopareja 22.

Vanhusten virkistystoiminta. Kertomusvuonna jatkettiin ja laajennettiin v. 1970 aloitettua huoltoviraston järjestämää vanhusten virkistystoimintaa.

Virkistystoiminnan piiriin kuuluivat lähinnä 60 v täyttäneet huoltotoimistojen ja kodinhoitotoimiston asiakkaat sekä kotisairaanhoidossa olevat potilaat.

Edellistä vuotta runsaammin osallistuivat toimintaan myös järjestöissä ja seurakuntien vanhustenkerhoissa käyvät vanhukset.

Huoltolautakunnan kertomusvuonna 27.3. tekemän päätöksen mukaisesti ei enää pidetty virkistystoimintaan osallistumisen edellytyksenä kansaneläkkeen täyden tukiosan saantia. Kuitenkin niissä tapauksissa, jolloin virkistyspalvelujen kohdalla osallistujien määrää jouduttiin rajoittamaan tarjolla olevia mahdollisuuksia suuremman kysynnän vuoksi (esim. teatterilippuja jaettaessa) annettiin etusija täyden tukiosan saajille.

Virkistystoiminnan tarkoituksena on luoda vanhuksille mahdollisuudet osallistua omien kykyjensä ja voimiensa mukaisiin virkistys-, harrastus- yms. toimintoihin ja siten osaltaan torjua laitoshoidon ulkopuolella eli kotonaan asuvien henkilöiden yksinäisyyttä, turvattomuutta, sopeutumattomuutta jne. Tämän lisäksi toiminnan tarkoituksena on koordinoita ja kehittää järjestöjen harjoittamaa vanhusten virkistystoimintaa.

Kertomusvuoden merkittävin tapahtuma oli toisen vanhusten virkistyskeskuksen avaaminen 14.8. Meilahdessa. Meilahden virkistyskeskus samoin kuin edellisenä vuonna avattu Tarvon virkistyskeskus toimivat ns. avoimien ovien periaatteella siten, että niihin pääsevät kaikki 60 v täyttäneet helsinkiläiset.

Meilahden virkistyskeskus oli avoinna maanantaista perjantaihin klo 9—16 myös talvikautena.

Tarvon virkistyskeskus oli avoinna kesä kautena maanantaista perjantaihin klo 9—16. Talvikautena Tarvon virkistyskeskus oli avoinna ainoastaan keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 11—15.

Sekä Meilahden että Tarvon virkistyskeskuksissa järjestettiin osittain ohjelmoitua toimintaa. Ohjelmaan kuului juhla- ja virkistystilaisuuksia, joissa vanhukset itse suorittivat ainakin osan ohjelmasta sekä retkiä, kuntovoimistelua ja muuta liikuntaa. Työtuvat järjestivät ohjattua askartelutoimintaa ja halukkaiden käytössä oli lisäksi erilaisia pelejä, sanoma- ja aikakauslehtiä yms.

Tarvon virkistyskeskuksen toimintaan sisältyi myös päivätansseja, Meilahden toimintaan tanssi ei sen sijaan kuulunut.

Kummassakin virkistyskeskuksessa toiminta ohjelmoitiin siten, että vanhuksista valittiin kuukaudeksi kerrallaan ns. ohjelματοimikunta. Tällä tavoin vanhuksia aktivoitiin omatoimisuuteen.

Kertomusvuonna järjestettiin lisäksi mm. 74 teatterinäytöstä, 12 elokuvaesitystä, seitsemän konserttia, yhdeksän juhlaa, 15 retkeä ja kuusi ruoanvalmistuskurssia. Helsingin sairaanhoitajakoulun oppilaiden antamaa jalkojenhoitoa sai 234 vanhusta. Edellä mainittuihin eri tilaisuuksiin yms. jaettiin yhteensä 25 293 vapaalippua.

Yhteistoimintaa jatkettiin virkistystoimintaa harjoittavien järjestöjen sekä kaupungin eräiden virastojen ja laitosten kanssa. Yhteistyössä urheilu- ja ulkoilu- sekä terveydenhoitoviraston kanssa järjestettiin mm. uutena toimintamuotona vanhuksille ohjattua kuntoliikuntaa.

Vanhusten virkistystoimintaan käytettiin palkkausmenoja lukuun ottamatta 74 252 mk. Lisäksi avustettiin vanhusten virkistystoimintaa harjoittavia järjestöjä.

10. Huoltolautakunnan työtuvat

Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 116 ja työsuhteessa olevia 26. Osa työtupien huoltosuhteessa olevista työntekijöistä työskenteli Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen sekä verhotyöt kaupungin laitoksille. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille oli niin ikään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 115, huhtikuussa ja pienimmillään, 100, marraskuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 130. Työ- ja huoltopäiviä oli koko vuonna 31 335, niistä huoltosuhteessa olevien 25 204 ja työsopimussuhteessa olevien 6 131. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskim. päiväansio oli 42.42 mk ja huoltosuhteessa olevien keskim. päiväraha 7.74 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 5.15 mk, 9.2. lukien 5.40 mk ja 1.11. lukien 6 mk. Vapaalauantailta ja arkipäivien kohdalle sattuvilta juhlapäiviltä maksettiin ruoka-avustusta 5.15 mk, 9.2. lukien 5.40 mk ja 1.11. lukien 6 mk.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 3 265 698 mk ja bruttotulot 2 944 308 mk, joten nettomenoiksi jäi 321 390 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huolto-

avun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä työtuvat merkitsi suojatyöpaikkaa, mutta usealle se oli myös kuntouttamis-, työkokeilu- ja työhönvalmennuspaikka. Kuntouttamistarkoituksessa otettiin työtupiin mm. Hesperian ja Nikkilän sairaaloiden jälkihuollossa olevia psykiatrisia toipilaita 46 henkilöä. Näiden kuntouttamisesta saadut kokemukset olivat myönteisiä. Huoltosuhteisten työntekijöiden kohdalla tapahtui huomattavaa vaihtumista, johon oli osittain vaikuttamassa se, että yhteistoiminnassa valtion työvoimaviranomaisten kanssa pyrittiin pystyvimpiä osatyökykyisiä sijoittamaan avoimille työmarkkinoille.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askarrutustyössä mukana 206 ja lopussa 248 vanhusta; askarrutustoiminnan jättäneitä oli vuoden aikana 36 ja uusia tuli 78.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 1 575 ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksissa oli 5 080. Askarrutusrahoja maksettiin vanhuksille yht. 47 042 mk ja askarrutustuotteita myytiin 72 782 mk:n arvosta. Suurin yksityisen vanhuksen kertomusvuoden ajalta saama askarrutuspalkkio oli 1 125 mk ja pienin 1 mk.

Kertomusvuoden lopussa askarrutustyössä mukana olleitten vanhusten keski-ikä oli n. 71 vuotta, vanhin oli 89-vuotias. Vanhusten askarrutustuotteiden myynnin hoiti Kallion virastotalon ala-aulassa oleva myymälä sekä Pihlajamäen vanhusten asuintalossa oleva askarrutustuotteiden myymälä.

Lopuksi on mainittava, että työtuissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Huoltotoimen kustannukset

1. Tulot ja menot

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

T u l o t	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta huollosta	11 408 000	13 606 778 ¹⁾
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	55 000	59 622
Ateriamaksut	362 300	305 607
Luontoisedut	16 000	11 573
Vuokrat	352 264	350 558
Muut tulot	267 500	467 432
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	84 000	89 851
Luontoisedut	3 825	3 640
Vuokrat	120 000	131 818
Muut tulot	115 300	156 936
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	76 902	74 815
Luontoisedut	8 556	9 420
Vuokrat	52 758	52 904
Muut tulot	57 700	69 938
Riistavuoren vanhainkoti ja asuintalo:		
Ateriamaksut	36 300	40 881
Luontoisedut	3 012	3 269
Vuokrat	230 196	235 351
Muut tulot	23 150	22 466
Suursuon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	69 300	81 042
Luontoisedut	12 300	9 189
Vuokrat	121 154	131 578
Muut tulot	62 000	75 511
Myllypuron sairaskoti:		
Ateriamaksut	84 546	56 011
Luontoisedut	5 104	5 302
Vuokrat	93 700	111 578
Muut tulot	15 150	30 528
Vanhustenasuintalot	1 161 232	1 265 725
Toukolan hoitokoti	84 817	92 076
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	382 045	475 866
Korvaukset valtiolta	432 000	605 765
Maatilan tulot	354 200	443 427
Työtuvat	2 510 000	2 944 308
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	775 000	990 507
Kodinhoitomaksut	75 000	139 227
Muut tulot	419 414	525 995
Yhteensä	19 929 725	23 676 494

¹⁾ Tästä on Koskelan sairaskodissa sekä Kustaankartanon, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkodeissa ns. itse-maksavien ja yksityispaikoilla olleiden maksuja 2 160 203-mk.

8. Huoltotoimi

Menot	Määrärahat	Todelliset menot tilien mukaan
	markkaa	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	15 413 410	15 710 710
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	1 500 000	1 671 405
Hautauskustannukset	135 000	142 657
Muu huoltoapu	14 190 000	13 082 457
Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto	130 000	105 081
Irtolaishuolto	2 000	284
Työhuolto	120 000	106 683
Toipilasrahat	300 000	205 071
Vanhusten kodinhoito	225 000	325 087
Sokeiden asumistuki	35 000	9 298
Vähävaraisten äitien ja vanhusten lomamatka-avustukset	1 500	1 125
Vanhusten väliaikaisen asumistuen lisä	70 000	16 158
Vanhusten virkistystoiminta	80 000	74 252
Työtuvat	2 774 214	3 265 698
Koskelan sairaskoti	30 694 603	31 200 157
Kustaankartanon vanhainkoti	10 388 635	10 749 046
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	5 552 751	5 739 846
Riistavuoren vanhainkoti	3 861 650	3 874 618
Suursuon vanhainkoti	6 918 872	7 069 942
Myllypuron sairaskoti	6 023 762	6 024 994
Vanhusten asuintalot	2 385 306	2 306 518
Toukolan hoitokoti	151 720	157 876
Tervalammen työlaitos	1 536 738	1 527 093
Tervalammen maatila	631 236	506 266
Hoito sairaaloissa	4 028 000	2 454 257
Hoito muissa laitoksissa	7 170 000	7 953 369
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	2 978 965	2 902 342
Huoltolautakunnan käyttövarat	1 705 535	63 550
Yhteensä	119 003 897	117 245 840
Kansaneläkkeiden kustannusosuudet	29 500 000	28 893 919
Kaikkiaan	148 503 897	146 139 759

2. Huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna korvauksia annetusta huollosta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huollosta mk	Korvaus lasten- suojelulautakunnan antamasta huollosta mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ¹⁾	1 040 845	437 185	1 478 030
Toisilta kunnilta perityt	46 342	22 786	69 128
Yksityisiltä perityt	10 359 388	2 202 428	12 561 816
Yhteensä	11 446 575	2 662 399	14 108 974

¹⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus. Kertomusvuoden ennakko sotilasavustuksista oli 1 200 000 mk ja kotiuttamisrahoista 7 500 mk. Nämä luvut eivät sisälly huoltolautakunnan tilinpäätökseen.

Pääosa yksityisiltä perityistä korvauksista kertyi kansaneläkkeistä.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suorittivat Koskelan sairaskodissa, Kustaan-kartanon, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkodeissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 1 989 045 mk ja yksityispaikoilla olleet 171 158 mk.

Kodinhoidosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tilierittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Asiamiesosasto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 199 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 118 oli huoltolautakunnan ja 81 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Toisilta kunnilta saapui korvausvaati-

muksia 363 päähenkilölle annetusta huollosta. Valtiolta haetuista korvauksista oli 61 sotasiirtolaishoitoa, 503 mustalaisväestöä ja 35 vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia koskevia hakemuksia. Näiden lisäksi tehtiin valtiolle tilitys 614 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta sekä 45 henkilölle kotiuttamisrahain nojalla myönnetystä kotiuttamisrahasta. PAVI-lain 35 §:n 1 mom:ssa mainittuja tapauksia oli 3 427. Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvia velkomistapauksia oli vuoden lopulla 16 277. Huollettavien eläkkeitä oli hoidettavana vuoden lopussa 4 863 henkilön osalta. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 2 868 001 mk ja eläkkeitä välitettiin 3 663 966 mk, lisäksi maksettiin ylimääräisiä käyttövaroja huollettaville heidän pankkitileiltään 393 070 mk.

3. Kassa- ja tilitoiminta

Rahatoimiston Kallion osasto vastasi huoltolautakunnan ja sen alaisten laitosten raha-liikenne- ja kirjanpito tehtävistä sekä arvo-omaisuuden hoidosta.

Huostaanotettuja pankkikirjoja oli vuoden päättyessä kaikkiaan 2 894 kpl, vuoden li-

säyksen ollessa 5 kpl. Pankkitalletusten yhteismäärä oli 5 532 103 mk. Muu osa huostaanotetusta arvo-omaisuudesta koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.